

**ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТР ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ**

**ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ**

«Фахівець із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб»

спеціальність 231 Соціальна робота

**ЗАТВЕРДЖЕНО
ВЧЕНОЮ РАДОЮ**

Голова вченої ради _____ М.О. Фролов

(протокол № ____ від «__» _____ 2024 р.)

В.о. ректора _____ М.О. Фролов

«__» _____ 2024 р

Запоріжжя
2024

Запорізький національний університет. «Фахівець із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб»: програма підвищення кваліфікації

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

1. Маловічко Олена Владиславівна - доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи, кандидат філософських наук, доцент
2. Ільїн Сергій Віталійович – керівник центру післядипломної освіти, кандидат технічних наук, доцент

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО РОЗГЛЯДУ КАФЕДРОЮ філософії, публічного управління та соціальної роботи «09» лютого 2024 року, протокол № 6

Завідувач кафедри _____ Т.І. Бутченко

РЕКОМЕНДОВАНО

Керівник ЦПО _____ С.В. Ільїн

РОЗГЛЯНУТО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЮ РАДОЮ ЗНУ

« ___ » _____ 2024 року, протокол № _____

Голова НМР _____ О.І. Гура

ВСТУП

Цільова група:

1. Фахівці за галузями знань:
01 – «Освіта/Педагогіка»;
05 – «Соціальні та поведінкові науки»;
08 – «Право»;
22 – «Охорона здоров'я»;
23 – «Соціальна робота»;
28 – «Публічне управління та адміністрування».
2. військовослужбовці Збройних сил України;
3. ветерани війни;
4. демобілізовані особи.

Обсяг програми: 120 академічних годин, 4 кредити ЄКТС.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева), дуальна.

Форми організації освітньої діяльності: лекції; практичні та тренінгові заняття; майстер-класи, тематичні дискусії, робота в малих групах.

Варіативна частина навчальної програми є невід'ємною її складовою. Вибір тематичного спецкурсу здійснюється до початку навчання за особистою заявою слухача.

Основні методи навчання: методи проблемного навчання; імітаційне моделювання; кооперативні техніки, що вимагають об'єднання локальних ініціатив слухачів; методика взаємообміну завданнями; аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод); навчання через Інтернет, контроль.

Форма підсумкового контролю: залік.

Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації: сертифікат/свідоцтво про підвищення кваліфікації Запорізького національного університету.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ

Мета: Підвищення професійної кваліфікації фахівцями галузей знань 01 – «Освіта/Педагогіка»; 05 – «Соціальні та поведінкові науки»; 08 – «Право»; 22 – «Охорона здоров'я»; 23 – «Соціальна робота»; 28 – «Публічне управління та адміністрування» щодо супроводу ветеранів війни, демобілізованих осіб та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України на основі розуміння організації роботи органів державної влади та

місцевого самоврядування щодо реалізації програм з надання соціальних послуг.

Підвищення професійної компетентності військовослужбовців ЗСУ, ветеранів війни та демобілізованих осіб, яке побудоване на принципі «рівний рівному», з питань надання соціальних послуг щодо підтримки переходу від військової служби до цивільного життя у формах індивідуального, дистанційного, інформаційно-мотиваційного консультування стосовно: державних та місцевих програм підтримки ветеранів; консультацій щодо порядку отримання статусів, медичної допомоги та соціально-психологічної реабілітації, забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, заходів фізкультурно-спортивної реабілітації, реалізації права на житло, порядку проходження медико-соціальної експертизи; отримання комунальних, медичних, соціальних послуг, послуг у сфері зайнятості.

Основними завданнями програми є:

- вивчення законодавства України, зокрема у сфері гарантій соціального захисту ветеранів війни; розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Концепції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини; надання публічних (електронних публічних послуг);

- вивчення основних положень соціального захисту ветеранів та членів їх сімей;

- вивчення основних положень реабілітації ветеранів та членів їх сімей;

- вивчення нормативно-правові акти, що регулюють професійну діяльність у сфері надання послуг з підтримки переходу від військової служби до цивільного життя ветеранам війни, особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, військовослужбовцям, які брали безпосередню участь у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення;

- виявлення факторів, які порушують життєдіяльність особи/сім'ї, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та призводять до асоціалізації, ізоляції, пригнічення, маргіналізації та інших негативних явищ

Напрямок підготовки: соціальна робота.

Матеріально-технічне забезпечення проведення курсів підвищення кваліфікації: курси планується проводити на базі навчальних аудиторій Запорізького національного університету.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Загальні:

- здатність працювати з базами даних законодавства та системами електронної взаємодії;
- здатність організовувати і планувати роботу;
- здатність у структурований спосіб збирати й обробляти необхідну інформацію з різних джерел.

Професійні:

- здатність вести ділову документацію;
- здатність застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти у сфері гарантій соціального захисту ветеранів війни;
- здатність визначати та оцінювати індивідуальні потреби ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) відповідно до віку, статі та ресурсів;
- здатність виявляти, аналізувати та оцінювати проблеми осіб/сімей, які підпадають під дію Закону «Про статус ветеранів війни, гарантів їх соціального захисту», зокрема з ознаками складних життєвих обставин під час прийому чи візиту в сім'ю;
- здатність виявляти фактори, які порушують життєдіяльність особи/сім'ї, на які поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантів їх соціального захисту» та призводять до асоціалізації, ізоляції, пригнічення, маргіналізації та інших негативних явищ;
- здатність інформувати про державні, регіональні, місцеві програми підтримки ветеранів війни, демобілізованих осіб та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих);
- здатність проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо можливостей прав. Гарантій, пільг, отримання публічних (електронних публічних) соціальних, освітніх, реабілітаційних, психологічних та інших послуг, зокрема з питань оформлення документів для отримання послуг;
- здатність налагоджувати комунікації між ветеранами та суб'єктами надання публічних (електронних публічних) послуг;
- здатність опрацьовувати інформацію про ступінь задоволення якістю надання публічних (електронних публічних) послуг та формувати пропозиції щодо удосконалення їх якості;
- здатність надавати допомогу ветеранам війни, демобілізованим особам та членам їх сімей, членам сімей загиблих (померлих) в оформленні документів, запитів до відповідних інстанцій, заяв для отримання відповідних послуг;
- здатність представляти інтереси осіб/сімей, які підпадають під дію Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантів їх соціального захисту» в установах та організаціях в межах повноважень в порядку визначеному законодавством (за потреби);

- здатність розробляти разом з ветераном війни, який потребує підтримки, окремих індивідуальних програм супроводу з питань професійної адаптації, психологічної допомоги, ветеранського спорту, медичної реабілітації;
- здатність надавати психосоціальну підтримку осіб/сімей, які підпадають під дію Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- здатність сприяти соціальній активності та самопомозі для задоволення життєвих потреб осіб/сімей, які підпадають під дію Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- здатність надавати первинну психологічну допомогу та використовувати методи розмовної терапії у роботі з ветеранами війни, демобілізованими особами, членами їх сімей;
- здатність здійснювати моніторинг стану виконання органами виконавчої влади та місцевого самоврядування заходів, спрямованих на поліпшення умов життєдіяльності осіб/сімей, які підпадають під дію Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- здатність формувати пропозиції з питань підтримки та захисту прав і свобод осіб/сімей які підпадають під дію Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- здатність формувати пропозиції щодо підвищення ефективності якості підтримки осіб/сімей, які підпадають під дію Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» на індивідуальному/ груповому рівнях, в тому числі у межах адміністративно- територіальної одиниці/ територіальної громади в межах повноважень;
- здатність формувати пропозиції щодо вдосконалення місцевих програм соціально-економічного розвитку в рамках переходу від військової служби до цивільного життя, а також з підвищення рівня життєзабезпечення осіб/сімей, які підпадають під дію Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;
- здатність організовувати комунікації з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/ видів економічної діяльності), налагодження взаємодії державних/ недержавних (наприклад, релігійних, комерційних), громадських організацій на основі соціального партнерства;
- здатність визначати короткострокові і середньострокові цілі з питань підтримки осіб/сімей, які підпадають під дію Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» в окремій територіальній громаді.

Очікувані результати навчання:

Слухачі мають знати і розуміти:

- знання основних положень соціального захисту ветеранів та членів їх сімей;

- знання основних положень реабілітації ветеранів та членів їх сімей
- законодавчі та нормативно-правові акти у сфері захисту прав дітей, гендерної рівності, протидії насилля в сім'ї, профілактики негативних явищ, правопорушень;
- сутність, види, форми, методи, переваги та ризики профілактики негативних явищ та мінімізацію їх наслідків;
- консультування ветеранів, демобілізованих осіб та членів їх сімей знесу;
- типи та обсяги відповідної документації, способи її заповнення (ведення), класифікація документів за надавачами послуг, категоріями отримувачів послуг та видами послуг. Процедури правильності заповнення відповідних послуг отримувачами та надавачами, узгодження та прийняття документів;
- порядок ведення особових справ отримувачів соціальних послуг та бази персональних даних.

Слухачі мають уміти і застосовувати:

- використовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології, інформаційні ресурси та програмні продукти;
- ефективно посилатись на необхідні законодавчі та нормативно-правові акти;
- мотивувати ветеранів війни та демобілізованих осіб до адаптації у цивільне життя шляхом залучення до занять фізичною культурою і спортом, участі у культурно-освітніх заходах тощо;
- володіти навиками ефективної комунікації із надавачами адміністративних та соціальних послуг, представниками органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, ветеранами, демобілізованими особами та членами їх сімей.

Слухачі мають набути досвід:

- виконання професійної діяльності згідно з етичними вимогами та особливостями фізичного й емоційного стану ветеранів війни, демобілізованих осіб та членів їх сімей ВЕД ;
- забезпечення конфіденційності при отриманні інформації та обробці персональних даних при виконанні службових обов'язків;
- аналізу нормативно-правових актів та, за потреби, надання пропозицій щодо зміни відповідно до визначеної процедури;
- самостійного пошуку та застосування необхідних нормативно-правових актів у професійній діяльності;
- визначення та застосування нормативно-правових актів, які регулюють ту чи іншу ситуацію.

Критерії оцінювання: підсумкове тестування за змістом основних навчальних модулів, що проводиться у системі Moodle. Тестування за модулем інваріантної складової містить 30 тестових завдань. Тестування

вважається успішно складеним за умови виконання 60% від загальної кількості завдань за кожним модулем.

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

Назва модуля		Зміст	Усього годин
Професійний	А	1 Нормативно-правове та документальне забезпечення соціального захисту ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих).	44
		1.1 Нормативно-правове забезпечення у сфері гарантій соціального захисту ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих)	12
		1.2 Оцінювання потреб ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих)	12
		1.3 Місце недержавного сектору в реалізації державної політики підтримки ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих)	12
		1.4 Організація роботи фахівця із супроводу ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих)	8
		2 Стратегії соціальної роботи у сфері гарантій соціального захисту ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих).	60
		2.1 Соціальне консультування у сфері гарантій соціального захисту ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих)	14
		2.2 Соціальне партнерство у сфері гарантій соціального захисту ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих)	8
		2.3 Соціальний супровід ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих)	8
		2.4 Соціальна профілактика складних життєвих обставин ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих)	8

		2.5	Психологічні та комунікативні стратегії у роботі з ветеранами війни, демобілізованими особами, членами їх сімей, членами сімей загиблих (померлих)	16
		2.6	Етичні вимоги до професійної діяльності фахівця з супроводу ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих)	6
		3	Управління якістю надання послуг у сфері гарантій соціального захисту ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих).	14
		3.1	Моніторинг стану виконання заходів у сфері гарантій соціального захисту ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) у територіальних громадах	8
		3.2	Стратегії адаптації ветеранів війни та демобілізованих осіб до умов цивільного життя в територіальній громаді.	6
Усього на модуль				118
Діагностико-аналітичний	Б		Підсумкове тестування Захист власного бізнес-плану	2
Усього на модуль				2
Разом по модулях				120

Тема 1.1. *Нормативно-правове забезпечення у сфері гарантій соціального захисту ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих).* Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантів їх соціального захисту». Державні стандарти надання соціальних послуг України. Міжнародні стандарти прав людини та основоположних свобод. Надання статусу УБД добровольцям без контракту. Відновлення пошкодженого або втраченого посвідчення УБД. Пільги для ветеранів. Грошова допомога у випадку інвалідності УБД, членам сімей загиблих ветеранів, Захисників та Захисниць України, сім'ям військовополонених. Загальні положення про досудовий, та позасудовий захист прав ветеранів війни. Матеріально-соціальне забезпечення ветеранів війни: отримання житла, земельної ділянки.

Тема 1.2. *Оцінювання потреб ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих).* Джерела та методи збору інформації та її узагальнення. Методи та інструменти аналізу інформації, структурування та систематизація даних. Процедури і стандарти фіксування,

збереження і передачі інформації. Вимоги до конфіденційності особистої інформації, зберігання та використання персональних даних. Організаційні та технологічні основи сучасної цифрової, інформаційної та комунікаційної діяльності. Порядок оцінювання потреб ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) відповідно до віку, статі та ресурсів. Види, структура та зміст документів, які використовуються у практичній діяльності для оцінки особи/сім'ї. Джерела та методи, інструменти оцінки потреб особи/сім'ї. Класифікація потреб ветеранів війни, демобілізованих осіб та членів їх сімей. Технологія комплексного визначення індивідуальних потреб осіб/сімей, які підпадають під дію Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Модель оцінки потреб особи/сім'ї з ознаками складних життєвих обставин. Критерії оцінки індивідуальних потреб особи в соціальних послугах та соціальній допомозі.

Тема 1.3. *Місце недержавного сектору в реалізації державної політики підтримки ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих).* Місія і основні засади державної політики підтримки ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих). Програмні документи державного, регіонального та місцевого рівня. Регіональні програми підтримки ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих). Територіальна громада – головна ланка реалізації завдань підтримки ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих). Місце недержавного сектору в реалізації державної політики підтримки ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих).

Тема 1.4. *Організація роботи фахівця із супроводу ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих).* Документообіг. Формування документів в державних органах та органах місцевого самоврядування. Цифрові навички. Основні принципи нормування та планування роботи, формування поточних та довготривалих планів. Звітність. Посадові обов'язки та права фахівця із супроводу ветеранів та демобілізованих осіб.

Тема 2.1. *Соціальне консультування у сфері гарантій соціального захисту ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих).* Основні методи та форми інформування різних категорій отримувачів публічних послуг. Форми та методи, організаційно-правові засади консультацій різних категорій осіб. Знання основних методів та форм інформування та консультування різних категорій осіб. Основи психології людини та соціально- психологічні аспекти допомоги різним категоріям отримувачів публічних послуг. Правила ділового мовлення, спілкування.

Тема 2.2. *Соціальне партнерство у сфері гарантій соціального захисту ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих).* Правила ділового мовлення, спілкування та ведення переговорів. Організаційна структура установи/ організації, що надає послуги. Основи управління конфліктами. Алгоритм до координування послуг та вимоги до процедури перенаправлення.

Тема 2.3. *Соціальний супровід ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих).* Типи та обсяги відповідної документації, способи її заповнення (ведення), класифікація документів за надавачами послуг, категоріями отримувачів послуг та видами послуг. Процедури правильності заповнення відповідних послуг отримувачами та надавачами, узгодження та прийняття документів. Вимоги до ведення професійних записів. Порядок взаємодії із суб'єктами соціального захисту населення, надавачами послуг. Алгоритм та вимоги до процедури перенаправлення. Підстави та вимоги для надання послуг із представлення інтересів осіб/сімей, які підпадають під дію Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» в установах та організаціях в межах повноважень. Порядок надання соціальних та адміністративних послуг ветеранам війни, демобілізованим особам та членам їх сімей, членам сімей загиблих (померлих).

Тема 2.4. *Соціальна профілактика складних життєвих обставин ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих).* Теорія та методи оцінювання в соціально- профілактичній роботі з особами/сім'ями. Типи та характеристики отримувачів соціальних послуг, особливості соціально- профілактичної роботи з ветеранами війни і демобілізованими особами та членами їх сімей, членами сімей загиблих (померлих). Види складних життєвих обставин (фактори виникнення, основний вплив на сімейну динаміку, основні потреби у соціальних послугах). Сучасні методи та методики проведення діагностики складної життєвої обставини отримувачів соціальних послуг. Підходи та критерії визначення складних життєвих обставин. Методологія запровадження та залучення ветеранів війни та членів їх сімей до використання програми MARTA у попередженні та подоланні складних життєвих обставин.

Тема 2.5. *Психологічні та комунікативні стратегії у роботі з ветеранами війни, демобілізованими особами, членами їх сімей, членами сімей загиблих (померлих).* Вплив бойових дій на особистість. Бойова травма та її наслідки. Основи професійного спілкування з ветеранами війни та демобілізованими особами: комунікативні прийоми і техніки. Взаємодія з ветеранами війни, що мають поведінкові розлади. Комунікація з членами сімей ветеранів війни. Основи першої психологічної допомоги та самопомоги. Психологія стресостійкості. Профілактика емоційного та

професійного вигорання. Психологія мотивації. Громадянська ідентичність та медіація у вирішенні конфліктів.

Тема 2.6. *Етичні вимоги до професійної діяльності фахівця з супроводу ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих).* Принципи етичного кодексу. Основи ділового спілкування. Правила професійної етики та деонтології.

Тема 3.1. *Моніторинг стану виконання заходів у сфері гарантій соціального захисту ветеранів війни, демобілізованих осіб, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) у територіальних громадах.* Поняття «ресурси громади» та його застосування щодо забезпечення потреб ветеранів, демобілізованих осіб та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих), в тому числі потреб дітей. Ресурси громади з подолання нестандартних (кризових) ситуацій.

Тема 3.2. *Стратегії адаптації ветеранів війни та демобілізованих осіб до умов цивільного життя в територіальній громаді.* Потреби ветеранів 2024. Основи розробки та оформлення індивідуальних програм зайнятості, професійного розвитку та саморозвитку, навчання протягом життя. Технологія тренінгової роботи з профорієнтації ветеранів війни та демобілізованих осіб. Співпраця з службою зайнятості, робота кар'єрними радниками. Можливості для відкриття ветеранського бізнесу. Регіональні, державні та міжнародні програми.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Соціальна робота: навч. посібник. Ч. 3: Робота з конкретними групами клієнтів / За ред. Т.Семигіної та І.Григи. Київ: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2004. 166 с.
2. Соціальні служби – родині: Розвиток нових підходів в Україні / За ред. І. М. Григи, Т. В. Семигіної. Київ, 2002.
3. Капська А. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю: навчальний посібник. Київ : УДЦССМ, 2001. 220с.
4. Соціальна робота (теорія і практика): Навч. посібник/ Тюття Л.Т., Іванова І. Б. К.: Ун-т "Україна", 2004. 408 с.
5. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи: Пер. з англ. К., 2000.
7. Практична соціальна робота / За ред. Картер П., та ін.; Пер. з англ. Т.Воротинцева. К.: Асоціація психіатрів України, 2006. 184с.
8. Соціальна робота: технологічний аспект: Навч. посіб./за ред. А.Й.Капської. К: Центр навчальної літератури, 2004. 352 с
9. Теорії і методи соціальної роботи: Підручник/ За ред. Т.В.Семигіної, І.І.Миговича. К.:Академвидав, 2005. 328 с.

10. Технології соціально-педагогічної роботи: Навчальний посібник / За заг. ред. А. Й. Капської. К., 2000.

11. Введення у соціальну роботу: Навч. посібник. К.: Фенікс, 2001. 210с.

Додаткова:

1. «Посібник із супроводу ветеранів» Девіда Дж. Вайнберга та Лорен С. Вайнберг

2. «Професія: консультант з посттравматичного стресового розладу» Фредеріка Дж. Роббінса

3. «Як допомогти ветеранам і військовослужбовцям, які пережили травму» Баррі Л. Картера та Шерон М. О'Брайен

4. «Настанови з подолання посттравматичного стресового розладу» Міністерства у справах ветеранів США

5. «Травма та відновлення: Посібник для консультантів» Джудит Л. Герман

6. «Повернення додому: Посібник з реінтеграції для ветеранів та їхніх сімей» Вільяма С. Гейса та Лінди С. Гейз

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України: www.rada.gov.ua

2. "Професійний стандарт «Фахівець із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб»" (2023) - https://mva.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/_28.12.2023.pdf